

CSU

ทุกกลุ่มสาระ • ทุกวิชา • ทุกชั้นปี

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำอธิบายรายวิชา

พระพุทธศาสนา

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา 20 ชั่วโมง/ปี

ศึกษา วิเคราะห์ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา สรุปรูปพุทธประวัติ ตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม แบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก (พระอรุณเวลกัสสปะ) ชาตก ในเรื่อง กุฎิพุทธชาตก และมหาอุกกุสชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี) พระรัตนตรัย (ศรัทธา 4) พระพุทธ (พุทธคุณ 3) พระธรรม (หลักกรรม) พระสงฆ์ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โอวาท 3 ในหัวข้อ ไม่ทำชั่ว : เบญจศีล ทุจจริต 3 ทำความดี : เบญจธรรม สุจจริต 3 พรหมวิหาร 4 กตัญญูทเวที่ต่อประเทศชาติ มงคล 38 (เคารพ ถ่อมตน ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) พุทธศาสนสุภาษิตในเรื่อง ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะนำสุขมาให้ เมตตาธรรมค้ำจุนโลก การทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ตามหลักศาสนา สวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถาน มารยาทของศาสนิกชนในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ การยืน การเดิน และการนั่งที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ ตามที่กำหนด การปฏิบัติตนในศาสนพิธีเกี่ยวกับการอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม การอาราธนาพระปริตร การปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning การคิดขั้นพื้นฐานและขั้นสูงตามช่วงวัย การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม ในการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม การสื่อสารและปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะตามหลักสูตรสามารถใช้ทักษะการคิดและการสื่อสารเพื่อการดำเนินชีวิตของตนเองในสังคม สามารถเรียนรู้ ปรับตัว มีค่านิยมที่เหมาะสม และสร้างความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม รวมถึงสามารถปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงผลกระทบและประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มฐ. ส 1.1	ป.4/1, ป.4/2, ป.4/3, ป.4/6, ป.4/7, ป.4/8	ป.4/4, ป.4/5
มฐ. ส 1.2	ป.4/1, ป.4/2	ป.4/3
	8 ตัวชี้วัด	3 ตัวชี้วัด

รวม 11 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.4

 เวลา 20 ชั่วโมง

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัดระหว่างทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/1 อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน มฐ. ส 1.1 ป.4/2 สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรมหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด มฐ. ส 1.1 ป.4/8 อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป ตัวชี้วัดปลายทาง -	1) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด 2) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 3) สมรรถนะที่ 5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	พระพุทธศาสนาถือเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย เนื่องจากสังคมไทยมีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาพุทธตั้งแต่เกิดจนถึงสิ้นอายุขัย ด้วยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามีความเหมาะสมกับสภาพการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมไทยมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงยุคปัจจุบัน และมีเรื่องราวของศาสดาของพระพุทธศาสนาหรือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตแก่ผู้อื่น นอกจากนี้ ในสังคมไทยยังมีศาสนาอื่น ๆ ที่มีความสำคัญและได้รับการนับถือ เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม การทำความเข้าใจความสำคัญของศาสนา หลักธรรม และประวัติของศาสดาจึงช่วยให้เกิดการยอมรับใน	4

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
			<p>ความหลากหลายของ สมาชิก</p> <p>ในสังคมอันเนื่องมาจากการนับถือศาสนาต่าง ๆ รวมถึงมีความสามารถในการถอดบทเรียนจากประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ เพื่อนำข้อคิดมาเป็นแบบอย่างในการปรับใช้ในชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสม</p>	
<p>หน่วย การเรียนรู้ที่ 2 หลักธรรมคำสอน โลก</p>	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/7 ปฏิบัติตนตามหลักธรรม ของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็น ชาติได้อย่างสมานฉันท์</p> <p>ตัวชี้วัดปลายทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/4 แสดงความเคารพพระ รัตนตรัย ปฏิบัติตาม ไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท 3 ใน พระพุทธศาสนาหรือ หลักธรรมของศาสนาที่ ตนนับถือตามที่กำหนด</p>	<p>1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถ ในการสื่อสาร</p> <p>2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถ ในการคิด</p> <p>3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต</p>	<p>พระรัตนตรัยเป็นสิ่งที่ พุทธศาสนิกชนให้ความ เคารพและศรัทธา ประกอบด้วย พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจอันนำไปสู่การปฏิบัติ ดีแก่ตนเองและสังคมผ่าน แนวทางสำคัญของ พระพุทธศาสนา ได้แก่ การละเว้นความชั่ว การทำ ความดี การทำจิตใจให้ ผ่องใสบริสุทธิ์ เรียกว่า โอวาท 3 รวมถึงการ ปฏิบัติตามพุทธศาสน- สุภาสิตที่ให้ข้อคิดและข้อ เตือนในการใช้ชีวิต</p>	<p>6</p>

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พุทธสาวกและชาดก	ตัวชี้วัดระหว่างทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/3 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่างตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	พุทธศาสนาและศาสนาต่าง ๆ มีเป้าหมายสำคัญ คือ เป็นแนวทางให้ศาสนิกชนเป็นคนดีของสังคมผ่านการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน การเรียนรู้แบบอย่างจากบุคคลที่มีความประพฤติดี เช่น พุทธสาวก รวมถึงการเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนที่ดีจากการศึกษาชาดก เพื่อนำข้อคิดไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ชาวพุทธที่ดี ชีวิตมีความสุข	ตัวชี้วัดระหว่างทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/3 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชน ตัวอย่างตามที่กำหนด มฐ. ส 1.2 ป.4/1 อภิปรายความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของตนนับถือ มฐ. ส 1.2 ป.4/2 มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 4) สมรรถนะที่ 5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	ชาวพุทธยึดถือพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตโดยปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า พุทธศาสนิกชนที่ดีจึงมีหน้าที่ปฏิบัติตนตามมรรยาทชาวพุทธเพื่อแสดงออกถึงความเคารพที่มีต่อพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยและเผยแผ่หลักคำสอน และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคง โดยการทำตนให้เป็นประโยชน์ นำความรู้ตามหลักธรรมคำสอนที่ได้	3

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ตัวชี้วัดปลายทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/5 ชื่นชมการทำความดีของ ตนเอง บุคคลใน ครอบครัว โรงเรียน และ ชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต		ศึกษามาเป็นแบบแผนใน การดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยความชื่นชมยินดี ดังเช่น สมเด็จพระมหิตลา- ธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และ สมเด็จพระศรีนครินทราบ รมราชชนนี ผู้ทรงปฏิบัติ พระราชกรณียกิจเป็น พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	
หน่วย การเรียนรู้ที่ 5 จิตสงบ พบความสุข	ตัวชี้วัดระหว่างทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็น พื้นฐานของสมาธิใน พระพุทธศาสนา หรือ การพัฒนาจิตตาม แนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด ตัวชี้วัดปลายทาง -	1) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถ ในการคิด 2) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต	การสวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา และการฝึก สติในการควบคุมอริยาบถ ต่าง ๆ เป็นพื้นฐานของการ บริหารจิตและเจริญปัญญา ที่นำมาซึ่งคุณประโยชน์ต่อ ผู้ฝึก	2

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วย การเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธีนำรู้	<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง มฐ. ส 1.1 ป.4/6</p> <p>เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็น พื้นฐานของสมาธิใน พระพุทธศาสนาหรือการ พัฒนาจิตตามแนวทาง ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด</p> <p>ตัวชี้วัดปลายทาง มฐ. ส 1.2 ป.4/3</p> <p>ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญ ทางศาสนาได้ถูกต้อง</p>	<p>1) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถ ในการคิด</p> <p>2) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถ ในการใช้ ทักษะชีวิต</p>	<p>การฝึกปฏิบัติศาสนพิธี ให้ถูกต้องแสดงถึงการมี ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุท- ศาสนา ซึ่งจะทำให้เกิด ความเป็นสิริมงคลแก่ ผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การ เห็นความสำคัญของการ สวดมนต์ไหว้พระ อันเป็น กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชน ควรปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นพื้นฐานของ สมาธิที่นำไปใช้ในการ พัฒนาจิตเจริญปัญญา ส่งผลให้มีสติปัญญาดีและ มีจิตใจที่มั่นคง ซึ่งถือเป็น แก่นหลักของพระพุท- ศาสนา</p>	2